
UNG THƯ VÚ

HỎI:

Tôi năm nay 42 tuổi. Gần đây tôi được biết bà chị tôi mới bị ung thư vú. Xin bác sĩ cho biết tôi có thể dễ bị bệnh này không và làm thế nào để ngừa bệnh ung thư vú?

Trần thị HV

ĐÁP:

Ung thư vú là một trong những bệnh ung thư thường thấy nhất nơi người đàn bà. Tương đối người Việt Nam ít bị ung thư vú hơn đàn bà da trắng, tuy nhiên thống kê cho thấy đàn bà Á Châu khi di cư sang Hoa Kỳ sinh sống sẽ bị gia tăng mức bị bệnh này. Người Việt Nam sang Mỹ tị nạn đã hơn 30 năm nên mức ung thư vú cũng đã thấy nhiều hơn.

Những yếu tố làm dễ gây ra ung thư vú có khá nhiều nhưng yếu tố di truyền rất quan trọng nên nếu trong gia đình có mẹ hay chị em bị bệnh này, tỷ lệ dễ bị ung thư vú tăng gấp 2 hay 3 lần. Lý do là một số trường hợp ung thư vú do tác dụng của yếu tố di truyền (genes) truyền từ mẹ xuống con.

Hiện nay những khảo cứu y khoa mới cho thấy có 2 loại yếu tố di truyền gây bệnh này đặt tên là BRCA1 và BRCA2. Hai loại genes này nếu thừa hưởng do di truyền sẽ làm dễ bị ung thư vú và cả ung thư buồng trứng nữa.

Yếu tố di truyền BRCA1 quan trọng nhất, gene này nằm trên nhiễm thể 17 trong nhân tế bào và nếu thử nghiệm thấy có BRCA1, xác suất bị ung thư vú sẽ tăng cao rất nhiều và bị

bệnh này rất sớm. Một thống kê cho thấy 20% những người đàn bà có yếu tố di truyền này sẽ bị ung thư vú lúc 40 tuổi, tăng lên thành 51% lúc 50 tuổi và nếu sống đến 70 tuổi, 87% những người này sẽ bị ung thư vú.

Ngoài 2 loại yếu tố di truyền kể trên vừa được khám phá có thể còn những yếu tố di truyền khác chưa được biết đến, tuy nhiên phần lớn những người bị ung thư vú không có các yếu tố di truyền xác định rõ rệt trên và còn nhiều yếu tố khác có thể làm tăng mức dễ bị bệnh này.

Có kinh nguyệt quá sớm, tắt kinh quá muộn hay có con trẻ đều làm tăng mức dễ bị ung thư vú. Có con muộn như đến hơn 30 mới sinh con đầu lòng làm tăng mức dễ bị ung thư vú hơn người bình thường gấp đến 4 lần.

Ngoài ra sau khi tắt kinh dùng thuốc kích thích tố estrogen lâu trên 5 năm có thể làm tăng mức dễ bị ung thư vú tuy không rõ ràng lắm, tuy nhiên dùng thuốc ngừa thai không gây nguy hiểm về ung thư vú. Những người mập, uống rượu hay ăn đồ mỡ nhiều quá cũng làm tăng mức dễ bị ung thư vú.

Những triệu chứng của ung thư vú quan trọng nhất là thấy có nốt cục trên vú, hoặc sờ thấy hay đi khám bệnh do bác sĩ khám thấy có cục bướu hay do đi chụp hình mammogram thấy có bướu. Đầu vú chảy nước, nhất là có máu, hay đầu vú lộn ngược, thay đổi hình dáng là những dấu hiệu định bệnh quan trọng.

Những trường hợp bị nặng, để lâu quá mới đi khám bệnh

thấy có bướu lớn dính chặt vào da, vào xương sườn hay thấy nổi hạch nơi nách là bệnh đã nặng, ung thư thường đã chạy đi khắp nơi.

Điều quan trọng nhất là tìm ra bệnh khi ung thư mới chớm nên việc tự khám vú của mình xem có nổi bướu hay không và đi khám tổng quát để bác sĩ khám kỹ có bướu nơi vú hay không, cũng như chụp hình mammogram tìm bệnh sớm là điều mỗi người đàn bà phải chú ý đặc biệt để ngừa bệnh này.

Nếu tự khám vú thấy có nốt cục phải đi bác sĩ khám ngay để xác định. Rất nhiều người có vú nổi cục lớn nhón nhưng không phải ung thư vú gọi là fibrocystic disease hay loại bướu lành gọi là fibroadenoma, tuy nhiên thường phải làm biopsy, cắt một miếng nhỏ xem dưới kính hiển vi để chắc chắn không phải ung thư.

Đi làm mammogram, chụp hình để tìm ung thư vú là phương cách ngừa ung thư vú quan trọng và hữu hiệu nhất hiện nay. Nếu không có triệu chứng gì, trong gia đình không có bệnh ung thư vú di truyền như xảy ra nơi mẹ hay chị em, tuổi bắt đầu nên đi làm thường xuyên mammogram là 50 tuổi và cứ hai năm làm một lần. Đây là lời khuyên của Hội y sĩ nội thương Hoa Kỳ American College of Physicians. Tuy nhiên hội ung thư American Cancer Society khuyên đi làm mammogram sớm hơn lúc 40 tuổi trở lên và làm một năm một lần.

Điều phiến là làm mammogram nhiều quá có thể

làm tăng mức nguy hiểm vì tia phóng xạ, đôi khi làm dễ bị ung thư vú hơn nên có lẽ những người hoàn toàn không triệu chứng và không có yếu tố di truyền hay những yếu tố làm dễ bị như đã nói ở phần trên chỉ cần làm 2 năm một lần từ năm 50 tuổi đến năm 74 tuổi.

Trường hợp trong gia đình có mẹ hay chị em đã bị ung thư vú, phải đi làm mammogram sớm hơn từ năm 35 và có thể nên vào những trung tâm y khoa lớn để xin làm thử nghiệm xem có yếu tố di truyền BRCA1 hay không.

Có yếu tố di truyền này là phải theo dõi rất cẩn thận và có thể phải giải phẫu cắt bỏ vú và buồng trứng để tránh ung thư vú hay ung thư buồng trứng trong tương lai. Tuy nhiên các trường hợp có yếu tố di truyền này tương đối ít chỉ chừng 5% trường hợp các bệnh ung thư vú.

Nếu đi khám bệnh hay làm mammogram tìm ra ung thư vú, vấn đề chữa trị bệnh này hiện nay tương đối đã hiệu quả hơn trước. Sau khi làm biopsy để định bệnh ung thư vú loại nào, cách chữa trị tùy thuộc vào ung thư vú ở mức còn tại chỗ, chưa chạy vào các hạch ở nách hay đã chạy đi khắp cơ thể.

Nếu chưa lan rộng, giải phẫu cắt bỏ ung thư vú có thể thực hiện bằng cách chỉ cắt chỗ bị ung thư gọi là lumpectomy và sau đó chạy điện gọi là radiotherapy. Những trường hợp phải cắt bỏ cả vú gọi là mastectomy, thường hiện nay có thể làm giải phẫu thẩm mỹ tái tạo dùng silicone và lấy bắp

thịt ở bụng hay lưng đưa lên để làm lại vú như trước.

Ngoài ra vì ung thư vú dễ trở lại nên sau khi giải phẫu và chạy điện, thường phải dùng hóa học trị liệu gọi là chemotherapy để ngăn ngừa ung thư trở lại. Các loại thuốc này là thuốc cyclophosphamide, methotrexate, 5-fluorouracil hay một số thuốc mạnh như doxorubicin, aminogluthethimide.

Một thuốc quan trọng và tương đối ít độc tính là tamoxifen được dùng để trị ung thư vú với kết quả làm giảm mức trở lại của ung thư vú đến 30%. Thuốc tamoxifen hiện nay được dùng kéo dài trong 5 năm để ngừa ung thư vú trở lại.

Tóm lại bệnh ung thư vú là bệnh ung thư thường thấy nơi người phụ nữ. Tương đối người Việt Nam ít bị bệnh này hơn người Hoa Kỳ nhưng hiện nay sau khi sinh sống lâu ở đây, số người Việt Nam bị ung thư vú đã nhiều hơn trước.

Điều quan trọng nhất là ngừa bệnh và tìm ra bệnh sớm để chữa trị có hiệu quả. Tự khám ngực thường xuyên và đi bác sĩ khám để tìm bệnh sớm là điều quan trọng. Đi chụp hình mammogram định kỳ để tìm bệnh sớm là điều phải làm cho phụ nữ tuổi 50 trở lên.

Nếu có bệnh ung thư vú xảy ra trong gia đình, cần phải hết sức cẩn thận và theo dõi thường xuyên và phải làm mammogram ở tuổi sớm hơn. Ngoài ra có thể nên đi thử nghiệm tại các trung tâm y khoa lớn để tìm loại yếu tố di truyền gây ra bệnh ung thư vú

và để ngăn ngừa bệnh này có thể xảy ra trong tương lai.

BS Nguyễn Đình Phùng